

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 62/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/24/2019 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/24/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 33T/24/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prešov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/24/2019.

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je uznesením povereného príslušníka Obvodného oddelenia Policajného zboru Drieňov ČVS: ORP-651/DR-PO-2017 z 1. mája 2017 trestne stíhaný pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) a e) Trestného zákona. Z dôvodu vzatia sťažovateľa do väzby bola predmetná trestná vec postúpená do vyšetrovania vedeného na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Prešov ČVS: ORP-490/1-VYS-PO-2017. Okresná prokuratúra Prešov podala na sťažovateľa obžalobu sp. zn. 2 Pv 279/17/7707 z 13. novembra 2017 pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b), e) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Konanie o predmetnej obžalobe bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 6T/95/2017.

3. Okresný súd uznesením sp. zn. 6T/95/2017 z 27. februára 2018 odmietol okresnou prokuratúrou podanú obžalobu sp. zn. 2 Pv 279/17/7707 z 13. novembra 2017 a vec jej vrátil na doplnenie vyšetrovania, ktorá ju opätovne pod sp. zn. 2 Pv 279/17/7707 z 25. februára 2019 podala na sťažovateľa pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b), e) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona.

4. Uznesením okresného riaditeľstva ČVS: ORP-693/1-VYS-PO-2017 z 11. júna 2018 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. e) Trestného zákona. Okresná prokuratúra podala na sťažovateľa obžalobu sp. zn. 2 Pv 355/17/7707 zo 17. októbra 2019 pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b), e) Trestného zákona. Konanie o predmetnej obžalobe bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 6T/112/2019.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 6T/112/2019 z 10. januára 2020 spojil na spoločné konanie vedené pod sp. zn. 33T/24/2019 trestnú vec sťažovateľa vedenú na okresnom súde pod sp. zn. 6T/112/2019 s trestnou vecou sťažovateľa vedenou na okresnom súde pod sp. zn. 33T/24/2019.

6. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie konštatoval, že *„Predmetné trestné konanie nie je doteraz právoplatne skončené, napriek tomu, že... je viac ako 6 a pol roka stíhaný ako obvinený zo spáchania násilnej trestnej činnosti.“* V rámci tejto doby konania okresný súd vo veci samej pojednával celkovo 7-krát, a to na hlavnom pojednávaní konanom 6. novembra 2019, 5. februára 2020, 27. apríla 2022, 24. októbra 2022, 1. februára 2023, 7. augusta 2023 a napokon 8. novembra 2023, pričom termíny hlavných pojednávaní nariadené na 6. máj 2020, 2. november 2020, 10. február 2021, 28. apríl 2021, 26. júl 2021, 8. november 2021 a 22. máj 2023 boli zrušené z dôvodov na strane okresného súdu alebo v dôsledku protipandemických opatrení. Termíny hlavných pojednávaní nariadené na 9. september 2020, 6. december 2021, 7. február 2022 a 20. júl 2022 boli odročené z dôvodov na strane obhajcu sťažovateľa a tieto dôvody okresný súd uznal ako „dôležité“.

7. Sťažovateľ hodnotí postup okresného súdu v napadnutom konaní tak, že v jeho postupe *„možno bádať nečinnosť a nesústredenú činnosť.“* Podľa sťažovateľa *„predmetná vec je skutkovo a právne*

jednoduchá (údajné napadnutie dvoch osôb, niekoľko svedkov).“, pričom „prieťahy nezavinil svojim konaním, pretože nezmaril ani jedno hlavné pojednávanie (aj to zo dňa 1. 2. 2023 by bolo odročené bez ohľadu na sťažovateľa, pretože sa nedostavil ani jeden z predvolaných svedkov), a jeho obhajca v 4 prípadoch síce požiadal o odročenie, kde Okresný súd Prešov akceptoval uvedené dôvody uznal ako dôležité.“. Naopak, sťažovateľ je toho názoru, že „Prieťahy zavinil výlučne Okresný súd Prešov svojou neefektívnosťou a nesústreďenosťou pri vykonávaní hlavných pojednávaní a nezabezpečením svedkov na hlavných pojednávaniach.“, čo je v plnej miere pričítateľné okresnému súdu, „keďže v jeho právomoci je zabezpečiť riadny chod hlavného pojednávania (§ 247 ods. 5 Trestného poriadku).“.

8. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, boli postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/24/2019 (predtým pod sp. zn. 6T/95/2017) porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Prešov konal vo veci sp. zn. 33T/24/2019 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 5 000 €. Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

9. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 62/2024-14 zo 7. februára 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

10. Okresný súd sa k podanej ústavnej sťažnosti vyjadril veľmi podrobne, a to k jednotlivým etapám napadnutého konania. Okresný súd uviedol, že prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené 14. augusta 2019 na 6. november 2019 a „*bolo odročené z dôvodu, že po zistení stanoviska, či vzhľadom na neprítomnosť poškodeného strany súhlasia a s vykonaním hlavného pojednávania a je možné ho vykonať alebo či je ho treba odročiť (§ 255 ods. 2 Trestného poriadku) obhajca nesúhlasil a keďže dňa 22.10.2019 podal prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov na obv. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] obžalobu - 2 Pv 355/17/7707-94 pre skutok, ktorý kvalifikoval ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c) Trestného zákona a konanie bolo vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn.: 6T/112/2019, z uvedených dôvodov za účelom preskúmania tejto obžaloby a následného procesného postupu, ak by súd nepostupoval v zmysle § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, spočívajúcim v spojení oboch vecí, hlavné pojednávanie odročil na deň 5.2.2020 o 8.30 hod.“. Okresný súd postupom podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku spojil na spoločné konanie trestné veci vedené pod sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019 a následne na hlavnom pojednávaní 5. februára 2020 oboznámil procesné strany, že keďže „*k spojeniu vecí**

pod sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019 došlo až po vytýčení termínu hlavného pojednávania vo veci 33T/24/2019, vo veci 6T/112/2019 nebol vytýčený termín hlavného pojednávania, preto súd určil termín hlavného pojednávania už spojených vecí s odkazom na uznesenie zo dňa 10. 1. 2020 na deň 5. 2. 2020 o 8.40 hod. Na hlavnom pojednávaní dňa 5.2.2020 o 8.40 hod. však len obžalovaný [REDAKOVANÉ] a jeho obhajca nesúhlasili so skrátením lehoty na prípravu hlavného pojednávania, ostatné strany súhlasili, a preto uvedené pojednávanie bolo odročené len kvôli nesúhlasu obžalovaného a jeho obhajcu.“.

11. V ďalšom okresný súd nariadil termíny hlavného pojednávania na 6. máj 2020 a 9. september 2020, ktoré boli odročené z dôvodu protipandemických opatrení, termín pojednávania nariadený na 2. november 2020 bol odročený na žiadosť obhajcu sťažovateľa, termíny hlavného pojednávania nariadené na 10. február 2021 a 28. apríl 2021 boli odročené z dôvodu protipandemických opatrení, termín pojednávania nariadený na 26. júl 2021 bol odročený z dôvodu na strane sťažovateľa, termín pojednávania nariadený na 8. november 2021 bol zrušený z dôvodu na strane zákonnej sudkyne, ďalšie termíny hlavného pojednávania nariadené na 6. december 2021 a 7. február 2022 boli odročené z dôvodu na strane obhajcu sťažovateľa vrátane termínov hlavného pojednávania nariadených na 27. jún 2022 a 20. júl 2022. Nariadený termín hlavného pojednávania na 24. október 2022 sa uskutočnil, ale ďalšie termíny hlavného pojednávania nariadené na 23. január 2023 a 1. február 2023 sa neuskutočnili z dôvodov na strane obhajcu sťažovateľa a sťažovateľa samotného, keď „súd nemal splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania. Keďže sa nedostavili predvolaní svedkovia, týchto na hlavné pojednávanie na deň 22.5.2023 dal predviesť, ale keďže súd nemal splnené podmienky vzhľadom na neprítomnosť obžalovaného, nemohol vykonať iné úkony. Pojednávanie vytýčené na deň 22.5.2023 bolo dňa 18.5.2023 zrušené z dôvodu prednostného vybavenia väzobnej veci (sp. zn. 6Tk 1/2023) a nový termín bol určený na deň 7.8.2023 o 9.00 hod., ktoré za účelom predvolania ďalších svedkov bolo odročené na deň 8.11.2023 o 8.30 hod. Za účelom predvolania ďalších svedkov bolo pojednávanie odročené na deň 29.1.2024 o 10.15 hod.“. Hlavné pojednávanie nariadené na 29. január 2024 bolo odročené z dôvodu na strane obhajcu sťažovateľa.

12. V závere okresný súd zhrnul, že „obžaloba vedená na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 33T 24/2019, ktorá je podkladom toho súdeného konania (spolu s obžalobou zo dňa 22.10.2019 pod sp. zn. 61 112/2019) bola podaná dňa 1.3.2019, k spojeniu oboch vecí došlo dňa 10.1.2020 a od začatia súdneho konania v tejto veci súd koná bez prierahov s pravidelnosťou, ktorá zodpovedá špecifickému postaveniu Okresného súdu Prešov ako súdu v sídle kraja a okrem pojednávania zrušených zo strany súdu s ohľadom na núdzový stav v SR, resp. prednostného vybavenia väzobnej veci, boli pojednávania zrušené, resp. odročené bez vykonania dokazovania vo veci z dôvodu žiadostí obhajcu a aj obžalovaného, keďže tento sa nikdy nedostavil na pojednávanie, keď o odročenie žiadal obhajca, pritom v danej veci nejde o dôvod povinnej obhajoby a aj napriek tomu obžalovaný sa nikdy nedostavil bez obhajcu a nevyslovil súhlas s vykonaním hlavného pojednávania v neprítomnosti obhajcu, ale naopak v každej žiadosti obhajcu o odročenie pojednávania prejavil svoj nesúhlas s vykonaním hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti. Pojednávania, ktoré obhajca žiadal odročiť, teda súd odročil z dôvodu, že vzhľadom na neprítomnosť aj obžalovaného, súd nemal splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania.“.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 33T/24/2019 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

15. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 355/09, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 660/2016, IV. ÚS 279/2023). Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom.

16. Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu v napadnutom konaní vychádzal z petitu podanej ústavnej sťažnosti a argumentácie sťažovateľa v podanej ústavnej sťažnosti, ktorá bola cielená len na postup okresného súdu, nie na postup orgánov činných v trestnom konaní, a preto k časovému úseku konania po odmietnutí obžaloby okresným súdom a vráteniu veci na ďalšie konanie do opätovného podania obžaloby na okresnom súde neprihliadal.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

17. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021, III. ÚS 233/2022, III. ÚS 661/2022). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho

orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). V trestných veciach k nastoleniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcimi ďalšími výrokmí nastoľujúcimi práva a povinnosti (IV. ÚS 536/2021, IV. ÚS 358/2022, IV. ÚS 103/2023).

20. V trestných veciach je cieľom čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečiť to, aby obvinená osoba nebola príliš dlho obvinená a aby sa o tomto obvinení rozhodlo (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 2122/64, bod 18). Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968). Posudzované obdobie začína v zásade vtedy, keď je osoba obvinená (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63, bod 18), ale, zohľadňujúc okolnosti prípadu, môže začať aj skôr, napr. zadržaním (už citovaný Wemhoff, bod 19), a končí oslobodením alebo odsúdením (už citovaný Wemhoff, bod 18, König proti Spolkovej republike Nemecko z 28. 6. 1978, séria A, § 98). Osobitne z dôvodu predmetu trestného konania, ktorým je rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa, sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (Bagetta proti Taliansku z 25. 6. 1987, II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05, III. ÚS 411/2021).

III.2. Právna a faktická zložitosť veci:

21. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, tá môže vyplývať z rozsahu obvinení, množstva osôb zapojených do konania (napr. počet obvinených, svedkov) alebo tiež z medzinárodného aspektu prípadu (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, bod 20). Zložitosť prípadu môže taktiež vyplývať z trestnej činnosti tzv. „bielych golierov“, teda podvodov zahŕňajúcich viacero spoločností a komplexné transakcie, ktorých cieľom je vyhnúť sa kontrole vyšetrovacích orgánov a ktoré si vyžadujú značné účtovné a finančné odborné znalosti (C. P. a ďalší proti Francúzsku z 1. 8. 2000, sťažnosť č. 36009/97, bod 30).

22. Predmetom napadnutého konania je vyvodenie trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa pre násilnú trestnú činnosť, čo predstavuje štandardný predmet trestnoprávnej agendy súdov s vopred definovaným okruhom dokazovania. Z tohto uhla pohľadu nie je predmetné trestné konanie nijakým spôsobom náročné. Miernu náročnosť konania (rozumej organizačného, nie skutkového charakteru) spôsobuje väčšie množstvo svedkov a ich nedbalý postoj k plneniu si svojej občianskej povinnosti vyplývajúcej z § 127 Trestného poriadku, v dôsledku čoho musel okresný súd pristúpiť k svojmu kompetenčnému oprávneniu podľa § 128 ods. 1 Trestného poriadku. Na druhej strane sa však v postupe okresného súdu vyskytli viaceré nedostatky majúce charakter

nesústredenej činnosti, ktoré mali dopad na jeho postup v konaní a ktoré budú predmetom posúdenia v časti týkajúcej sa postupu okresného súdu v napadnutom konaní.

III.3. Správanie účastníka konania:

23. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, čl. 6 dohovoru nevyžaduje, aby tento aktívne spolupracoval so súdnymi orgánmi. Taktiež sťažovateľovi nemožno vyčítať skutočnosť, že využíva jemu dostupné opravné prostriedky podľa vnútroštátneho práva (Erkner a Hofauer proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Od sťažovateľa sa vyžaduje iba to, aby preukázal riadnu starostlivosť pri vykonávaní procesných krokov, ktoré sa ho týkajú, a aby nepristupoval k využívaniu zdržovacej procesnej taktiky a využil možnosti priznané vnútroštátnym právnym poriadkom na skrátenie konania (Unión Alimentaria Sanders S.A. proti Španielsku zo 7. 7. 1989). Správanie sťažovateľa preto predstavuje objektívnu skutočnosť, ktorá nemôže byť pripísaná štátu a ktorá sa musí zohľadniť pre účely určenia, či bola prekročená primeraná lehota uvedená v čl. 6 ods. 1 dohovoru (Eckle proti Nemecku z 15. 7. 1982, Poiss proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) taktiež zohľadňuje úmysel sťažovateľa predlžovať konanie, keď táto skutočnosť jasne vyplýva zo súdneho spisu (I. A. proti Francúzsku z 23. 9. 1998, sťažnosť č. 28213/95, bod 121).

24. Správanie účastníka konania je teda druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd bude hodnotiť toto kritérium spolu s tretím kritériom, a to postupom okresného súdu v napadnutom konaní. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní ústavný súd konštatuje, že na strane sťažovateľa zistil viaceré okolnosti, ktoré viedli k predlžovaniu konania a ktoré bude z hľadiska prehľadnosti svojej argumentácie hodnotiť spolu s postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

III.4. Postup okresného súdu v konaní a celkové zhodnotenie trestného konania:

25. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní.

26. Prvým posudzovaným úsekom napadnutého konania je časový úsek od 1. marca 2019, keď bola obžaloba okresnej prokuratúry opätovne doručená okresnému súdu, do 5. februára 2020, keď okresný súd odročil nariadený termín pojednávania z dôvodu, že „*k spojeniu vecí pod sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019 došlo až po vytýčení termínu hlavného pojednávania vo veci 33T/24/2019, vo veci 6T/112/2019 nebol vytýčený termín hlavného pojednávania, preto súd určil termín hlavného pojednávania už spojených vecí s odkazom na uznesenie zo dňa 10. 1. 2020 na deň 5. 2. 2020 o 8.40 hod.*“. Okresný súd vytkol sťažovateľovi, že nesúhlasil so skrátením lehoty na prípravu hlavného pojednávania, ktoré „*bolo odročené len kvôli nesúhlasu obžalovaného a jeho obhajcu.*“. Ústavný súd s takýmto hodnotením postupu okresného súdu nesúhlasí, keďže z obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresný súd 6. marca 2019 zaslal obžalobu stranám konania spolu s výzvou podľa § 240 Trestného poriadku a až 15. augusta 2019 nariadil prvý termín hlavného pojednávania na 6. november 2019, ktorý následne po vyvolaní veci a zistení stanoviska

prítomných strán konania odročil na 5. február 2020 z dôvodu ďalšej podanej obžaloby na sťažovateľa. Okresný súd uznesením č. k. 6T/112/2019-440 z 10. januára 2020 spojil na spoločné konanie veci vedené na okresnom súde pod sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019. Nariadený termín pojednávania na 5. február 2020 okresný súd opätovne po vyvolaní veci odročil z dôvodu, že „*k spojeniu vecí pod sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019 došlo až po vytýčení termínu hlavného pojednávania vo veci 33T/24/2019, vo veci 6T/112/2019 nebol vytýčený termín hlavného pojednávania, preto súd určil termín hlavného pojednávania už spojených vecí s odkazom na uznesenie zo dňa 10. 1. 2020 na deň 5. 2. 2020 o 8.40 hod.*“. Okresný súd sťažovateľovi a jeho obhajcovi vytkol, že „*nesúhlasili so skrátením lehoty na prípravu hlavného pojednávania, ostatné strany súhlasili, a preto uvedené pojednávanie bolo odročené len kvôli nesúhlasu obžalovaného a jeho obhajcu.*“. K nariadeniu ďalšieho termínu pojednávania došlo 5. februára 2020 na 6. máj 2020.

27. Ústavný súd teda nemôže odobriť hodnotiace úsudky okresného súdu, pretože v časovom úseku napadnutého konania v rozmedzí od 1. marca 2019 do 6. mája 2020 boli vykonané len dva relevantné procesné úkony smerujúce k prejednaniu vecí, a to podľa § 240 Trestného poriadku, ktorý má administratívny charakter, a úkon podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku. Okresný súd (i) potreboval dobu 5 mesiacov na to, aby pristúpil k nariadeniu termínu hlavného pojednávania, pričom (ii) ak zistil, že v čase pred nariadeným termínom (6. novembra 2019) bola 22. októbra 2019 podaná ďalšia obžaloba na sťažovateľa, mal/mohol s cieľom efektívneho postupu v konaní nariadený termín hlavného pojednávania zrušiť a obe trestné veci spojiť na spoločné konanie. Dôkazom nesústredeného postupu okresného súdu v napadnutom konaní je skutočnosť, že k spojeniu vecí došlo až 10. januára 2020. Napokon z dôvodu spojenia trestných vecí sp. zn. 6T/112/2019 a sp. zn. 33T/24/2019 na spoločné konanie musel byť nariadený termín hlavného pojednávania na 5. február 2020 odročený z dôvodu, že v jednej zo spojených vecí nedošlo k nariadeniu termínu pojednávania, čo mal zhojiť svojou ústretovosťou voči okresnému súdu samotný sťažovateľ. Očakávať sanáciu nedostatkov v postupe zákonného sudcu ústretovým prístupom obžalovaného nie je však, a to aj vzhľadom na charakter konania ako sankčného, primerané.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí časový úsek napadnutého konania v čase od 1. marca 2019 do 5. februára 2020 ako nesústredenú činnosť okresného súdu, a teda priesťah v trvaní 11 mesiacov.

29. Okresný súd v ďalšom nesústredene pristúpil k prejednaniu vecí v časovom úseku medzi 1. februárom 2023, keď bol termín hlavného pojednávania nariadený na 22. máj 2023 odročený 18. mája 2023 na 7. august 2023 z dôvodu prednostného vybavenia väzobnej veci. Uvedené zdôvodnenie okresného súdu (i) má paušálny charakter bez bližšej konkretizácie, (ii) za organizáciu pracovných povinností zodpovedá samotný zákonný sudca a (iii) pokiaľ prednostným vybavením väzobnej veci malo byť konanie o návrhu sťažovateľa podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku z 18. mája 2023, tak o tomto návrhu okresný súd rozhodoval až 21. júna 2023. Ďalší termín hlavného pojednávania bol nariadený na 7. august 2023, pričom okresný súd vec na tomto termíne prejednal, mohol tak však učiniť už 22. mája 2023. Ústavný súd hodnotí tento úsek konania ako priesťah v trvaní 6 mesiacov.

30. Ústavný súd sa z obsahu súdneho spisu presvedčil, že na žiadosť obhajcu sťažovateľa bolo zrušených viacero termínov hlavného pojednávania v podstate na pravidelnej báze, či už z osobných dôvodov (čerpanie dovolenky), alebo zo zdravotných dôvodov (pozitívny test na covid alebo viróza), z dôvodu kolízie termínov v iných veciach alebo nedisciplinovanosti sťažovateľa. Z dôvodov na strane sťažovateľa vrátane jeho obhajcu tak boli zrušené termíny pojednávania nariadené na 2. november 2021, 26. júl 2021, 6. december 2021, 7. február 2022, 27. jún 2022, 20. júl 2022, 23. január 2023, 1. február 2023 a 29. január 2024. Celkovo tak okresný súd zrušil 9 termínov hlavného pojednávania, z čoho je zrejmé, že samotný sťažovateľ sa výrazne podpísal na ním namietanej dĺžke napadnutého konania.

31. Za obdobia nekonania okresného súdu v dôsledku ospravedlnenia účasti na termíne hlavného pojednávania zo strany sťažovateľa alebo jeho obhajcu nenesie zodpovednosť okresný súd, keďže v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016). Taktiež podľa judikatúry ESLP správanie sťažovateľa predstavuje objektívnu skutočnosť, ktorá nemôže byť pripísaná štátu a ktorá sa musí zohľadniť pre účely určenia, či bola prekročená primeraná lehota uvedená v čl. 6 ods. 1 dohovoru (Eckle proti Nemecku z 15. 7. 1982, Poiss proti Rakúsku z 23. 4. 1987).

32. Nariadené termíny hlavného pojednávania na 6. máj 2020, 9. september 2020, 10. február 2021 a 28. apríl 2021 boli odročované z dôvodov pandemickej situácie. V tejto súvislosti ústavný súd nemohol nereflektovať na fakt, že priebeh napadnutého konania spadol čiastočne do obdobia vyhlásenia výnimočného stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (obdobne tak aj vyhlásený núdzový stav od 1. októbra 2020, pozn.). Prijaté právne opatrenia vrátane zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, ako aj prijatej vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania a tento aspekt ústavný súd už zohľadnil vo viacerých svojich rozhodnutiach (I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 20/2021, II. ÚS 27/2022). Uvedenú skutočnosť tak nemožno pripočítavať na ťarchu okresného súdu.

33. Celkovo tak v dôsledku nesústredenej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní hodnotí ústavný súd ako prietahové obdobie časový úsek konania od 1. marca 2019 do 5. februára 2020 v trvaní 11 mesiacov (body 27 a 28) a časový úsek konania od 1. februára 2023 do 7. augusta 2023 v trvaní 6 mesiacov (bod 29), spolu doba prietahov predstavuje 1 rok a 5 mesiacov. V dôsledku tohto záveru tak postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

34. V závere svojej argumentácie aj v kontexte argumentácie okresného súdu o tom, že je súdom v sídle krajského súdu, ústavný súd štandardne konštatuje, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023). Ústavný súd, samozrejme, vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak v dôsledku judikatúry ESLP a v nadväznosti na to vlastnej judikatúry musí ako vždy poukázať na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Taktiež opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezabavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (Lechner a Hess proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Opakované pridelovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie teda nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu všeobecného súdu, pričom táto aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností – napr. personálne zmeny na súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod. (II. ÚS 444/2014). V konečnom dôsledku nerešpektovanie požiadavky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (resp. požiadavky na konanie bez zbytočných priet'ahov) sa môže negatívnym spôsobom prejaviť na dôveryhodnosti justície ako takej (Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994, bod 61).

35. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd do dňa vydania tohto nálezu vo veci nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

38. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadost'učinenia vo výške 5 000 eur z dôvodu priet'ahov okresného súdu v napadnutom konaní.

39. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová

proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

40. Ústavný súd s prihliadnutím na skôr identifikovanú dobu prietahov, avšak aj vzhľadom na ďalšie konštatované skutočnosti a na svoju vlastnú rozhodovaciu prax (611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023) priznal sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadostučinenia vo výške 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

41. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd zohľadnil aj judikatúru ESĽP (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97 oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

42. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadostučinenia vo výške 5 000 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 500 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

43. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

44. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

45. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

46. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

47. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Libor Duľa
predseda senátu